

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ІМ. Ю.М. ПОТЕБНІ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
КАФЕДРА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ, ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА
ФІНАНСІВ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Інженерного навчально-наукового
інституту ім. Ю.М. Потебні ЗНУ

Н.Г. Метеленко
(ініціали та прізвище)

(підпис)

«06» січня 2022р.

ПРОГНОЗУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалавра
очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти
спеціальності **051 Економіка**
освітньо-професійна програма «Інформаційна економіка»

Укладач **Хорошун В.В.**, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри
інформаційної економіки, підприємництва та фінансів

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри інформаційної
економіки, підприємництва та фінансів

Протокол № 7 від «05» січня 2022р.
Завідувач кафедри

(підпис)

В.В. Глушевський
(ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою
Інженерного навчально-наукового
інституту ім. Ю.М. Потебні ЗНУ

Протокол № 6 від «06» січня 2022р.
Голова науково-методичної ради
Інженерного навчально-наукового
інституту ім. Ю.М. Потебні ЗНУ

(підпис)

Т.А. Шарапова
(ініціали, прізвище)

Погоджено
з навчально-методичним відділом

(підпис)

О.В. Мещинська
(ініціали, прізвище)

2022 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Кількість кредитів – 4	Обов'язкова	
		Цикл професійної підготовки спеціальності	
Спеціальність 051 «Економіка»	Загальна кількість годин – 120	Семестр:	
Освітньо-професійна програма Інформаційна економіка		6 -й	
	Лекції		
	26 год.		
	Лабораторні		
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість поточних контрольних заходів – 12	14 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		80 год.	108 год.
		Вид підсумкового семестрового контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Прогнозування соціально-економічних процесів» є формування теоретичних знань та практичних навичок з питань моделювання та прогнозування економічного й соціального розвитку країни.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Прогнозування соціально-економічних процесів» є:

- оволодіти теоретичними значеннями та інструментарієм побудови прогнозів соціально-економічних процесів;
- зрозуміти принципи та функції прогнозування;
- дослідити основні методологічні засади прогнозування;
- засвоїти типологію та основні групи прогнозів;
- набути вмінь постановки і самостійного розв'язання задач прогнозування розвитку економічних об'єктів і процесів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких результатів навчання (знання, уміння тощо) та компетентностей:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
<p>Загальні компетентності:</p> <p>ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.</p> <p>ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p>	<p>Методи:</p> <p>Наочні методи (схеми, моделі, алгоритми).</p> <p>Словесні методи (лекція, пояснення, робота з підручником).</p> <p>Практичні методи (творчі завдання, контрольні, складання схем і алгоритмів).</p> <p>Логічні методи (індуктивні, дедуктивні, створення проблемної ситуації).</p> <p>Проблемно-пошукові методи (репродуктивні).</p> <p>Метод формування пізнавального інтересу (навчальна дискусія, створення цікавих ситуацій).</p>
<p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:</p> <p>СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.</p> <p>СК6. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.</p> <p>СК7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.</p> <p>СК9. Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси.</p>	<p>Методи:</p> <p>Дослідницький (самостійна робота, проекти).</p> <p>Наочні методи (схеми, моделі, алгоритми).</p> <p>Проблемно-пошукові методи (репродуктивні).</p> <p>Практичні методи (творчі завдання, контрольні, складання схем і алгоритмів).</p> <p>Логічні методи (індуктивні, дедуктивні, створення проблемної ситуації).</p> <p>Метод формування пізнавального інтересу (навчальна дискусія, створення цікавих ситуацій).</p>

<p>СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.</p> <p>СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.</p> <p>СК 18. Навички використання пакетів прикладних програм, прикладного комп'ютерного програмного забезпечення, спеціалізованих цифрових сервісів для вирішення задач аналізу і синтезу соціально-економічних, математичних, інформаційних та інших складних систем.</p>	
<p>Програмні результати навчання:</p> <p>ПРН5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).</p> <p>ПРН7. Пояснювати моделі соціально-економічних процесів з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.</p> <p>ПРН8. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.</p> <p>ПРН11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних відносин;</p> <p>ПРН13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.</p> <p>ПРН17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.</p> <p>ПРН 30. Застосовувати міждисциплінарні методи дослідження на стику економіки, менеджменту, математики, інформатики та інших наук і відповідні прикладні інформаційні та комунікаційні системи й технології для вирішення завдань інформатизації управлінської діяльності економічних систем.</p>	<p>Методи контролю і самоконтролю (усний, письмовий, програмований, лабораторно-практичний).</p> <p>Контрольні заходи:</p> <p>Теоретичне тестування за змістовим модулем. Виконання письмових лабораторних, проблемно-орієнтованих завдань за змістовим модулем. Екзамен.</p>

Міждисциплінарні зв'язки. Засвоєння навчального матеріалу курсу «Прогнозування соціально-економічних процесів» базується на знаннях з дисципліни «Теорія ймовірностей і математична статистика», «Економетрія», «Оптимізаційні методи і моделі». Набуті при вивченні даного курсу знання необхідні для подальшого вивчення курсів: «Економічний ризик та його оцінка», «Економічний аналіз», «Моделі прийняття управлінських рішень у бізнесі».

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. *Основні поняття соціально-економічного прогнозування. Предмет, методи та типологія прогнозів. Система й принципи соціально-економічного прогнозування.*

Визначення поняття «прогноз», задачі прогнозування, види прогнозів. Сутність соціально-економічного прогнозування, його предмет, об'єкти та основні форми проведення. Методи соціально-економічного прогнозування. Типологія прогнозів. Система соціально-економічного прогнозування. Основні групи прогнозів. Основні принципи прогнозування. Функції прогнозування.

Змістовий модуль 2. *Прогнозування основних соціальних та економічних показників.*

Попередній аналіз рядів динаміки й прогнозування часових рядів. Прогнозування економічного росту: економічний ріст, його зміни та фактори; прогнозування оцінки показників економічного росту. Зміст, цілі та методи прогнозування діяльності підприємства. Система планування показників діяльності підприємства. Система показників й прогнозів соціального розвитку й рівня життя населення.

Змістовий модуль 3. *Методи соціально-економічного прогнозування.*

Економетричні методи прогнозування. Специфічні методи соціально-економічного прогнозування та їх класифікація. Інтуїтивні методи прогнозування. Формалізовані методи прогнозування.

Змістовий модуль 4. *Моделі економічного прогнозування.*

Економіко-математичні, факторні та структурні моделі в прогнозуванні. Моделі динамічного міжгалузевого балансу та модель В.В. Леонт'єва «затрати-випуск». Макроекономічні моделі в прогнозуванні. Факторний, лагівий та структурний аспекти збалансованості економіки.

Змістовий модуль 5. *Прогнозування структури національної економіки.*

Структура національного виробництва, його склад, основні елементи та фактори формування. Прогнозування структури національного виробництва. Структурна політика. Стадії, показники та методи прогнозування структури національного виробництва. Стан і прогнозні оцінки поліпшення структури національного виробництва.

Змістовий модуль 6. Прогнозування комплексного соціально-економічного розвитку країни.

Економічний потенціал країни, його характеристика та склад. Показники стану та рівня економічного потенціалу країни. Визначення ефективності використання економічного потенціалу країни. Фактори та показники демографічного розвитку країни. Прогнозування демографічного розвитку. Прогнозування національної безпеки країни.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години						Самостійна робота, год.		Система накопичення балів		
		Усього годин	Лекційні Заняття, год		Семінарські/ Практичні /лабораторні заняття, год		Теор. зав-ня, к-ть балів			Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів	
			о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.		о/д ф.	з/дист ф.			
1	15	7	5		2		8		5	5	10	
2	15	7	5		2		8		5	5	10	
3	15	6	4		2		9		5	5	10	
4	15	6	4		2		9		5	5	10	
5	15	7	4		3		8		5	5	10	
6	15	7	4		3		8		5	5	10	
Усього за змістові модулі	90	40	26		14		50		30	30	60	
Підсумковий семестровий контроль екзамен	30						30		20	20	40	
Загалом		120						100				

5. Темі лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин
1	Основні поняття соціально-економічного прогнозування. Основні принципи прогнозування.	5
2	Прогнозування економічного росту.	5
3	Економетричні методи прогнозування	4
4	Економіко-математичні, факторні та структурні моделі в прогнозуванні.	4
5	Структура національного виробництва, його склад, основні елементи та фактори формування.	4
6	Економічний потенціал країни, його характеристика та склад.	4
Разом		26

6. Теми лабораторних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин
1	Методи соціально-економічного прогнозування. Типологія прогнозів. Система соціально-економічного прогнозування.	2
2	Система планування показників діяльності підприємства. Система показників й прогнозів соціального розвитку й рівня життя населення.	2
3	Інтуїтивні методи прогнозування. Формалізовані методи прогнозування.	2
4	Моделі динамічного міжгалузевого балансу та модель В.В. Леонтєєва «затрати-випуск». Макроекономічні моделі в прогнозуванні.	2
5	Стан і прогностичні оцінки поліпшення структури національного виробництва.	3
6	Показники стану та рівня економічного потенціалу країни.	3
Разом		14

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Види поточних контрольних заходів	Зміст поточного контрольного заходу	*Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Тест 1	Питання для підготовки: Визначення поняття «прогноз», задачі прогнозування, види прогнозів. Сутність соціально-економічного прогнозування, його предмет, об'єкти та основні форми проведення. Методи соціально-економічного прогнозування. Типологія прогнозів. Система соціально-економічного прогнозування. Основні групи прогнозів. Основні принципи та функції прогнозування.	Тестові питання оцінюються: правильно/ неправильно. Кількість питань – 5. Правильна відповідь оцінюється у 1 бал.	5
	Лабораторна робота 1	Вимоги до виконання та оформлення: Лабораторна робота у вигляді файлів MS Excel завантажена на сайт системи Moodle ЗНУ.	Кожне завдання лабораторної роботи за змістовим модулем оцінюється від 1 до 5 балів з урахуванням відповідей на запитання при захисті роботи. Загальна максимальна сума балів визначається кількістю завдань в роботі.	5
Усього за ЗМ 1	2			10

2	Тест 2	Питання для підготовки: Попередній аналіз рядів динаміки й прогнозування часових рядів. Прогнозування економічного росту: економічний ріст, його зміни та фактори; прогнозування оцінки показників економічного росту. Зміст, цілі та методи прогнозування діяльності підприємства. Прогнозування соціального розвитку й рівня життя населення.	Тестові питання оцінюються: правильно/ неправильно. Кількість питань – 5. Правильна відповідь оцінюється у 1 бал.	5
	Лабораторна робота 2	Вимоги до виконання та оформлення: Лабораторна робота у вигляді файлів MS Excel завантажена на сайт системи Moodle ЗНУ.	Кожне завдання лабораторної роботи за змістовим модулем оцінюється від 1 до 5 балів з урахуванням відповідей на запитання при захисті роботи. Загальна максимальна сума балів визначається кількістю завдань в роботі.	5
Усього за ЗМ 2	2			10
3	Тест 3	Питання для підготовки: Економетричні методи прогнозування. Специфічні методи соціально-економічного прогнозування та їх класифікація. Інтуїтивні методи прогнозування. Формалізовані методи прогнозування.	Тестові питання оцінюються: правильно/ неправильно. Кількість питань – 5. Правильна відповідь оцінюється у 1 бал.	5
	Лабораторна робота 3	Вимоги до виконання та оформлення: Лабораторна робота у вигляді файлів MS Excel завантажена на сайт системи Moodle ЗНУ.	Кожне завдання лабораторної роботи за змістовим модулем оцінюється від 1 до 5 балів з урахуванням відповідей на запитання при захисті роботи. Загальна максимальна сума балів визначається кількістю завдань в роботі.	5
Усього за ЗМ 3	2			10
4	Тест 4	Питання для підготовки: Економіко-математичні, факторні та структурні моделі в прогнозуванні. Моделі динамічного міжгалузевого балансу та модель В.В. Леонт'єва «затрати-випуск». Макроекономічні моделі в прогнозуванні. Факторний, лагівий та структурний аспекти збалансованості економіки.	Тестові питання оцінюються: правильно/ неправильно. Кількість питань – 5. Правильна відповідь оцінюється у 1 бал.	5
	Лабораторна робота 4	Вимоги до виконання та оформлення: Лабораторна робота у вигляді файлів MS Excel завантажена на сайт системи Moodle ЗНУ.	Кожне завдання лабораторної роботи за змістовим модулем оцінюється від 1 до 5 балів з урахуванням відповідей на запитання при захисті роботи. Загальна максимальна сума балів визначається кількістю завдань в роботі.	5
Усього за ЗМ 4	2			10

5	Тест 5	Питання для підготовки: Структура національного виробництва, його склад, основні елементи та фактори формування. Прогнозування структури національного виробництва. Структурна політика. Стадії, показники та методи прогнозування структури національного виробництва. Стан і прогнозні оцінки поліпшення структури національного виробництва.	Тестові питання оцінюються: правильно/ неправильно. Кількість питань – 5. Правильна відповідь оцінюється у 1 бал.	5
	Лабораторна робота 5	Вимоги до виконання та оформлення: Лабораторна робота у вигляді файлів MS Excel завантажена на сайт системи Moodle ЗНУ.	Кожне завдання лабораторної роботи за змістовим модулем оцінюється від 1 до 5 балів з урахуванням відповідей на запитання при захисті роботи. Загальна максимальна сума балів визначається кількістю завдань в роботі.	5
Усього за ЗМ 5	2			10
6	Тест 6	Питання для підготовки: Економічний потенціал країни, його характеристика та склад. Показники стану та рівня економічного потенціалу країни. Визначення ефективності використання економічного потенціалу країни. Фактори та показники демографічного розвитку країни. Прогнозування демографічного розвитку. Прогнозування національної безпеки країни.	Тестові питання оцінюються: правильно/ неправильно. Кількість питань – 5. Правильна відповідь оцінюється у 1 бал.	5
	Лабораторна робота 6	Вимоги до виконання та оформлення: Лабораторна робота у вигляді файлів MS Excel завантажена на сайт системи Moodle ЗНУ.	Кожне завдання лабораторної роботи за змістовим модулем оцінюється від 1 до 5 балів з урахуванням відповідей на запитання при захисті роботи. Загальна максимальна сума балів визначається кількістю завдань в роботі.	5
Усього за ЗМ 6	2			10
Усього за змістові модулі	12			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Екзамен	Тестування	Питання для підготовки: див. питання до ЗМ 1–6 у таблиці 7. Тестування передбачає обмежену у часі (40 хвилин) відповідь на теоретичні питання. У разі дистанційної форми навчання екзамен проходить у тестовій формі через платформу Moodle.	Тестові питання оцінюються: правильно/неправильно. Кількість питань – 20. Правильна відповідь оцінюється у 1 бал.	20
	Розв'язання задачі	Задача у середовищі Ms Excel	Задача складається з 4 практичних завдань, за кожне з яких студент може отримати до 5 балів, з урахуванням відповідей на запитання при захисті роботи.	20
Усього за підсумковий семестровий контроль	2			40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Хорошун В.В., Науменко І.А. Прогнозування соціально-економічних процесів: навч.-метод. посібник для студентів ЗДІА галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 051 Економіка, освітньо-кваліфікаційного рівня першого (бакалаврського). Запоріжжя : ЗДІА, 2018. 100 с.

2. Лепський М.А. Якісні методи соціального прогнозування: методологія, методика, практика : підруч. для вищ. навч. закл. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2016. 440 с.;

3. Прогнозування соціально-економічних процесів: конспект лекцій для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» напряму підготовки «Економічна кібернетика» /уклад. Олена Іванівна Макаренко. Запоріжжя : ЗНУ, 2014. 80с. URL:<http://ebooks.znu.edu.ua/files/metodychky/2014/06/0032443>;

4. Макаренко О.І., Дем'яненко Ю.В. Прогнозування соціально-економічних процесів : метод. реком. та завдання до лаб. роб. для студ. освітньо-кваліф. рівня «бакалавр» напр. підгот. «Економічна кібернетика». Запоріжжя : ЗНУ, 2013. 56 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/metodychky/2013/04/0030329.doc> ;

5. Лось В.О. Прогнозування соціально-економічних процесів : метод. вказ. до вик. лабор. робіт для студ. спец. «Економічна кібернетика» заочн. форм навч. Запоріжжя : ЗНУ, 2010. 64 с.;

6. Кулявець В.О. Прогнозування соціально-економічних процесів : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. рек. МОНУ. Київ : Кондор, 2012. 194 с.;

7. Касьяненко В. О., Старченко Л. В. Моделювання та прогнозування економічних процесів : навч. посібник рек. МОНУ. Суми : Університетська книга, 2016. 185 с.

Додаткова:

1. Прогнозування розвитку територій. Економічне прогнозування : навч. посіб. з компакт-диском для слухачів системи підгот., перепідгот. та підвищ. кваліф. держ. служб., студ. вищ. навч. закл. рек. МОНУ / за заг. ред. М.М. Білинської. Київ : К.І.С., 2014. 128 с. + CD1071-CD1075. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi44/0033947.pdf> ;

2. Матеріали V Міжнародної наукової конференції "Соціальне прогнозування та проектування майбутнього країни в умовах глобальних конфліктів" (24 квітня 2015 року, м. Запоріжжя) / упор. І.О. Кудінов; ред. кол. М.А. Лепський, Т.І. Бутченко, В.О. Скворець, Є.Г. Цокур, І.О. Кудінов. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2015. 196 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi45/0036944.PDF> ;

3. Притула М. М. Моделювання та прогнозування економіко-екологічних процесів : навчально-методичний посібник. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. 252 с.;

4. Соціальне прогнозування та проектування майбутнього України : матер. III Міжнар. наук. конф. 29 березня 2013 року / редкол.: М.А. Лепський (голова) та ін. Запоріжжя : 2013. 204 с.;

5. Грабчук О. М. Фінансове прогнозування невизначеності економічних процесів на макрорівні : монографія. Дніпропетровськ : Видавець Біла К.О., 2012. 358 с.;

6. Соціальне прогнозування та проектування політичних ситуацій та процесів : матер. Міжнар. наук. конф. 1-2 березня 2012 року / редкол.: М.А. Лепський (голова) та ін. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2012. 182 с.

7. Генік О., Козловський С., Генік Я. Природно-заповідний фонд України : моделювання та прогнозування економічної діяльності : монографія. Львів : НЛТУ України, Ліга-Прес, 2011. 304 с.

8. Тищук Т. А., Харазішвілі Ю. М., Іванов О. В. Економіка України у 2011 році: прогноз з динаміки, виклики та ризики / за ред. канд. екон. наук Я.А. Жаліла. Київ : 2011. 30 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi44/0033854.pdf> ;

9. Половцев О. В., Бідюк П. І., Коршевнік Л. О., Семенчев І. І. Системний підхід до моделювання, прогнозування та управління фінансово-економічними процесами : монографія. Донецьк : ТОВ «Східний видавничий дім», 2011. 286 с.

10. Конспект лекцій з курсу «Прогнозування техніко-економічного рівня машин» / уклад. : О.М. Суміна, О.В. Черняков. Суми : Вид-во СумДУ, 2007. 90 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi20/0016766.doc> ;

Інформаційні ресурси:

1. Наукова бібліотека Запорізького національного університету. URL: <http://library.znu.edu.ua>
2. Система електронного забезпечення навчання ЗНУ. URL: <https://moodle.znu.edu.ua>
3. Національна бібліотека України ім. Вернадського: веб-сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
4. Науково-аналітичний журнал «Економіка і прогнозування». URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/EP/index.html
5. Міжнародний центр перспективних досліджень. Економічний прогноз. URL: <http://www.icps.com.ua>